Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, iki 1921-08-25, iš Palangos – į Būgius

Po mano langu mėlynos tujos taip tyliai ūžia.

Po mano langu mėlynos tujos taip tyliai ūžia. Baltalapiai berželiai ir vyšnios, o pro juos kyšo balto bokšto stiebas. Ten toliau debesėliai, dangus ir plati-plati be galo Saulė: visą žemę spinduliais nuklojo, visą padangę šviesiame mėlynume paskandino, ir mano mėlynos tujos aukso pabučiavimais bučiuoja. Tik atsikvėpti, tik atsidusti – ir krūtinė pilna, ir krūtinėj daina[,] ir giedri diena, ir daina – ne toji[,] kuri liūdi ir liūdėdama nyksta, bet toji[,] kuri auga ir gyvybę augina. Mano pilis tokia aukšta ir šviesi – ir taip lengva alsuoti.

Marės. Beprotiškas kvatojimos. Neišpasakomas liūdėjimas. Pašėlusi laisvė ir tyli malda vakarinė. Narūnai bastosi ir klykia. Žuvėdros baltais sparnais žaibuoja ir cypiančiai klykdamos putotas bangas skardena. Ir marės ūžia ūžia. Nė vienos minties žmoguje. Nė vieno šešėlio veide. Dūšia kvatojas, dūšia spinduliuose tirpsta – dūšia amžinastį regi. Ir marės ūžia-ūžia. Ir vis kitokios. Ankstų rytą – giedriausios. Tuomet jos milijonais veidrodžių nusėtos. Tuomet jos mėlynos. Tuomet bangos lengvos ir rimtos. Vidudienį, kada tiek pašėlusiai daug saulės, kada visa spinduliuose paskęsta – marės spindi žarijomis – ir bangos[,] tokios tingios, taip pamažėli slanko. Ir vakarą – taip ilgu. Ir naktį – taip klaiku. Toli toli mirguliuoja daugybė mažyčių žiburėlių – žvejai savo nakties kelionę laiko. O aš stoviu ant kranto ir beprotiškomis akimis žiūriu. Ir norisi klykti, ir norisi rėkti. Bet marės taip tyliai tyliai ūžia. Ir man rodosi, jeigu aš tylėsiu, jei aš tylom langą prisiglausiu – tu greičiau išgirsi mane. Grįžtu namo vėlų vakarą. Sąmonė neveikia – visas pašėlęs. Krintu į lovą, užmerkiu akis Tavo vardą minėdamas. O ne, aš nesapnuoju, aš tik tavo vardą miniu.

Ho-ho. Senai aš tiek saulės beregėjau. Valkiojaus vienais marškiniais. Nieko daugiau užsidėt negaliu – visas nusisvilinau. Naktį trinuosiu vazelinu ir kvepmenomis, o dieną vėl einu į saulę. Saulė mano! Visas kūnas raudonas dega kaip žarijos, rodos[,] nuo vieno pasilytėjimo žiežirbos trykš, o aš einu į saulę ir ilgas valandas svilinuos[.] Ir kūnas dar labiau dega. Kol apsivelku rūbus – baisiai skauda. Bet paskui niekis[,] paprantu. Aš mėgstu[,] kai nuo saulės spindulių skauda. O aš norėčiau, kad tu mane tokį turėtum ir kad tokį degantį išbučiuotum. Aš toks tavo dar niekuomet nėsu buvęs. Aš noriu, kad Tu mane išbučiuotum.

Galvoju pašėlęs – o, kad tai tu čia būtum! Kiek čia būtų galės, kiek sparnų! Ir mus abu saulė dar stipriau bučiuotų. Ir jokio kito palaiminimo mums nereikėtų! O, jeigu Tu čia būtum – aš išmokinčiau Tave beprotišku džiaugsmu kvatotis, aš saulės spinduliuose Tave suvystyčiau, mėnesienos nuskaidrintose bangos užsupčiau ir tu būtum tokia mažutė, mažutėlė – mano Karaliūnaitė. Ir aš išbučiuočiau Tave kaitriau negu saulės spinduliai, ir Tavo kūnas degtų ir virpėtų. O, kodel tavęs čia nėra!

Aš dabar turiu tiek pajėgos, ir mano kūne tiek saulės dega – ir aš toks noriu būti tavo – tavo – –

Gyvenu kažkokiu gyvenimu, kaip dar niekados nėsu gyvenęs. Valgau ir dūkstu. Maitina be galo gerai – 4 syk į dieną – ir ėdu kaip galvijas. „Mano“ vila labai gražioj vietoj, netoli marių, „salka“ trečiame aukšte. Kitoj pusėj tame pat aukšte gyvena Rimka [1]. Viršuj – mudu du. Antrame aukšte gyvena Stašinskių [2] šeimyna. Ir apačioj du Leono [3] sūnu [4]. Mes visi kartu pensioną lankom. Bet ten yra daugiau dar žmonių – abi Avietinaitės [5] ir dvi Jono Yčo [6] dukrelės 6–8 metų [7] ir Stašinskio 8 metų mergaitė [8][.] Jos trys ir mes su Rimka visą laiką vazojamės ir dūkstam. Mudu su jomis geriausi neišskiriami prieteliai. O Rimka[,] visas saulės nudegtas kaip velniūkštis, tik plaukai saulėj išbalę. O aš vaikščioju su skrybėle (ta mano zuparine)[,] marškiniais, žalia juosta ir kinžalu pašonėj (finskij nož [9])[.] Sako[,] naktį mane susitikti būtų baisu. Bet mes su Rimka landžiojam į žydų kapus

vidunaktį ir vaidinamės – gąsdinam žmones. Rimką dabar mūsų mažosios prietelkos ir vadina žydų dvasia. Geras jis žmogus. O aš turiu „Das Heim und die Welt“ [10] – tik neskaitau[,] žinoma. Kur aš galiu skaityti, kad tiek saulės ir marės tokios mėlynos. Absoliutiškai nieko nedirbu ir niekuomet nesu taip laiko neturėjęs, kaip dabar neturiu. Ir nieko negaliu padaryti. Vakare susirenkam keletas tokių kaip mes su Rimka vaidinuoklių ir einam ant marių kranto nosis į vandenį sukišę staugti ar baltai apsirėdę ant žydų kapų dūšauti.

Tu žadėjai atvažiuoti į Palangą. Jei galėsi – būtinai atvažiuok – būtinai – bus gera. Ar galėsi[?] Aš gyvenu Birutės alėjoj, Julijos viloj. Bet laiškų adresas toks: Tiškevičiaus alėja, Rūtelės pensionas.

O antra – hm – nežinau[,] kaip čia Tau pasakyti. Ar nebūtų galima man važiuojant iš Palangos pas Tave užvažiuoti – kaip dabar pas tave reikalai[?] Aš iš Palangos išvažiuosiu ne anksčiau rugsėjo 5 d. Tu parašyk. Jeigu būtų galima[,] tai aš užvažiuočiau in Tave. Jei negalima – tai parašyk. O kada aš pro Viekšnius važiuosiu – aš dar parašysiu. O Tu man rašyk. Iš Palangos aš važiuosiu pas Tėvus į Baibokus – ten bus jau toli toli.

Ar tu pasiilgai manęs?

Ar Tu atsimeni savo klajūną?

O aš taip daug Tau dūmoju. Aš ir noriu būti stiprus ir galingas[,] kad Tu mane labiau mylėtum. Aš ir noriu būti saulėtas, kad Tu manęs pasiilgtum – ir kad norėtum mane išbučiuoti.

Tegu Tavo dūmos būna kaip vėjas, kuris atbėgęs į marių pakrantę širpuliais sudilgins – mano krūtinę. Tegu tavo mintys būna kaip svaigulys, kuris mane iš užuomaršos beprotiškam žygiui pažadins. Ir kad Tu mano meilėj taip apsvaigtum[,] kaip saulės kaitra jauną galią svaigina.

Aš noriu, kad Tu manęs pasiilgtum, kad Tu būtum mano – mano – mano – saulėta.

Viekšniai,
Būgiai
Vandai Daugirdaitei

KOMENTARAI

[1] Albinas Rimka (1886–1944), ekonomistas, Balio Sruogos bičiulis, kartu kelias savaites atostogavo Palangoje.

[2] Kalbama apie Vlado Stašinsko (1874–1944), teisininko, kuris Kaune vertėsi advokato praktika, o 1920 m. buvo išrinktas Lietuvos advokatų tarybos pirmininku, šeimą.

[3] Petras Leonas (1864–1938), teisininkas, politikas. 1920–1922 m. Aukštųjų kursų Kaune Teisės skyriaus lektorius ir vedėjas.

[4] Petro Leono sūnūs – Algirdas Leonas ir Jonas Leonas.

[5] Magdalena Avietėnaitė (1892–1984), žurnalistė. 1920 m. sugrįžusi iš JAV į Lietuvą iki 1940 m. dirbo Užsienio reikalų ministerijoje. Izabelė Avietėnaitė (g. 1898), solistė.

[6] Jonas Yčas (1880–1931), istorikas, pedagogas. 1920–1925 m. Panevėžio berniukų ir mergaičių gimnazijos direktorius.

[7] Birutė Yčaitė-Barnelienė (1909–1995), vėliau filologė, tuomet dvylikos metų mergaitė. Danutė Ilzė Elena Yčaitė-Kregždienė (1911–1992), vėliau odontologė, tuomet dešimties metų mergaitė.

[8] Lialė Stašinskaitė-Parravicini.

[9] Finskij nož *rus* =suomiškas peilis.

[10] „Das Heim und die Welt“ *vok =Namai ir pasaulis* – indų rašytojo Rabindranath Tagore 1915–1916 m. parašytas romanas.